Петнаеста година ПОНС Медицинског часописа

– нови власник и издавач, ново поглавље

The fifteenth anniversary of PONS Medical journal – the new owner and publisher, the new chapter

Драгутин Арсић, Христос Алексопулос, Исидор Јевтовић,
Драган Р. Миловановић, Миле Деспотовић, Михаило
Пантовић, Драган Раванић, Горан Радовановић,
Снежана Милетић

ПОНС Медицински часопис, Ћуприја, Србија

PRIMLJEN 24.5.2018.

PRINVAČEN 17.6.2018.

Dragutin Arsic, Christos Alexopoulos, Isidor Jevtovic,
Dragan R. Milovanovic, Mile Despotovic, Mihailo Pantovic,
Dragan Ravanic, Goran Radovanovic, Snezana Miletic

PONS Medical Journal, Cuprija, Serbia

RECEIVED 24.05.2018.

ACCEPTED 17.06.2018.

АПСТРАКТ

ПОНС Медицински часопис у својој петнаестој години добија новог власника и издавача. Промена издавача часописа је понекад неопходан догађај у биомедицинској публицистици из различитих разлога. Уредништво часописа се последњи пут огласило поводом десетогодишњице часописа. Тада је направљена ретроспектива достигнућа и исказана очекивања о будућности која су делом остварена. Због тога је сада дошло време за храбрије искорак следећи мисију часописа „да се премости јаз незнања, или, боље рећи, недовољног знања и сазнања, да се досегне друга обала, да се буде што бољи и што кориснији, лекарству, болесницима, заједници“. Заједно са суиздавачима, кадровски, организациони, материјални и што је најважније, академски ресурси су ојачани. Нова организација ПОНС Медицинског часописа се оцењује као модеран уређивачки и управљачки приступ, посебно у нашим приликама. Окружен новим околностима, следећи своју оснивачку мисију и визију, часопис је искорачио у нове изазове. Досадашње наслеђе и резултати и, наравно, оснажени ресурси и освежена организација су темељи очекивања за унапређењем квалитета часописа у блиској будућности.

Кључне речи: медицина; публикације; серијске публикације као тема; рецензија, у истраживању; издаваштво; организација и администрација; Србија.

ABSTRACT

PONS Medical Journal, in the fifteenth anniversary of publishing, has received a new owner and publisher. Changing the journal publisher is sometimes a necessity in biomedical publishing for various reasons. The journal editorial board has announced this at the time of the journal 10th anniversary. Then, there has been a retrospective of achievements and the expectations about the future, yet at that time partly achieved. Therefore, at this moment, the journal has matured for braver development steps, to start the next mission of the magazine which is "to overcome the gap of ignorance, insufficient knowledge and understandings, reach the other limits, to be as good and useful as possible to the medical sciences, patients and community". Together with co-publishers, human resources, organizational, material and most importantly, academic resources has been strengthened thus. The new organization of the PONS Medical Journal is considered a modern editorial and management approach, especially in domestic market. Surrounded by new and challenging circumstances, following its founding mission and vision, the journal has transformed through new challenges. The past tradition and results, and, above all, the strengthened resources and the refreshed organization have been the basis of expectations for improving the quality of the journal in the near future.

Key words: medicine; publications; periodicals as topic; peer review, research; publishing; organization and administration; Serbia.

KORESPONDENCIJA / CORRESPONDENCE

Драгутин Арсић, ПОНС Медицински часопис, Висока медицинска школа струковних студија Ћуприја, Булевар војске бб 35230, Ћуприја, Тел. 035 401 140, Факс 035 401 130, E-mail: redakcija@ponsjournal.info
Dragutin Arsic, PONS Medical Journal, College of Applied Health Sciences Cuprija, Bulevar vojske bb 35230, Cuprija, Serbia, Phone: +381 35 401 140, Fax: +381 35 401 130, E-mail: redakcija@ponsjournal.info

ПОНС Медицински часопис у својој петнаестој години добија новог власника и издавача Високу медицинску школу струковних студија Ћуприја. Оснивач и досадашњи издавач Завод за јавно здравље Ћуприја „Поморавље“ надаље преузима улогу суиздавача, а истрајни сарадници, такође суиздавачи, остају и два научно-стручна удружења, Српско лекарско друштво Подружница Ћуприја и Друштво за неуронаке „Созерцање из Шумадије“, Крагујевац.

Промена издавача часописа је понекад неопходан догађај у биомедицинској публицистици, а динамика академског окружења, непрестани технолошки развој и комерцијални аспекти су најчешћи разлози за пренос власничких и издавачких права.¹⁻³ Наши примери значајних организационих трансформација медицинских часописа, за разлику од иностраних, су поприлично ређи и чешће су условљени великим друштвеним променама током историјског развоја.⁴ Новонастале околности су неретко неповољније од услова у време оснивања часописа што се огледа у застоју редовног публиковања. Као пример треба навести да поједини наши, врло угледни часописи сада застају са редовним публиковањем, и више од деценије, након распада југословенске заједнице и последичних неизбежних организационих турбуленција.⁵⁻⁶ У таквим и сличним случајевима могло би се претпоставити да почетни ентузијазијама оснивача у новим, обично сложенијим, медицинским речено „стресиним приликама“ исцрпљује. Због недостатака потребних ресурса и долази до неизбежног и нежељеног исхода као у случајевима нелеченог или недовољно леченог „хроничног стресног стања“. Иако се од нових начина управљања и уређивања часописа обично очекује битан напредак, нове околности понекад делују у супротном смеру. Због тога што нови власници понекад недоследно примењују опште прихваћене етичке принципе биомедицинског издаваштва, дешавају се случајеви значајног опадања репутације претходно широко уважених часописа часописа у научној заједници.⁷ Срећом, ПОНС Медицински часопис је далеко од сличних примера, већ, управо, иде у супротном смеру.

Уредништво ПОНС Медицинског часописа се последњи пут огласило поводом десетогодишњице часописа када је направљена ретроспектива достигнућа и исказана очекивања о будућности.⁸ Од тада су нова достигнућа часописа, у најмању руку, била скромна (Табела 1).

Сарадња са регионалном лекарском комором, заједно са још два домаћа часописа, била је једно од таквих новина и, с почетка пуна ентузијазма, временом се угасила.^{9,10} Притисак у академској заједници за

Табела 1. Значајне активности ПОНС Медицинског часописа у периоду од оснивања до данас.

Година	Активност	Носиоци и сарадници
2004	Покретање часописа, нулти број	Завод за јавно здравље Ћуприја „Поморавље“
	Ангажовање суиздавача	Српско лекарско друштво Подружница Ћуприја
2009	Ангажовање суиздавача	Друштво за неуронаке „Созерцање из Шумадије“, Крагујевац
	Ангажовање сарадника	Задесино, Београд
2010	Међународна индексација	Индекс Коперникус, Пољска
	Домаћа индексација	СЦИНдекс, Србија
2012	Електронско уређивање	Центар за евалуацију и образовање у науци (ЦЕОН), Београд
	Прва научна категоризација	Министарство просвете и науке Републике Србије
	Први суплемент	Друштво за неуронаке „Созерцање из Шумадије“, Крагујевац
2013	Семинар за лекаре у пракси	Регионална лекарска комора за централну и западну Србију, Крагујевац
2018	Промена власника и издавача	Висока медицинска школа струковних студија, Ћуприја
	Ангажовање суиздавача	Завод за јавно здравље Ћуприја „Поморавље“ Српско лекарско друштво Подружница Ћуприја Друштво за неуронаке „Созерцање из Шумадије“, Крагујевац

публиковањем радова на страним језицима, у знатно реномирајнијим и најчешће иностраним часописима, није стварао погодну климу за ПОНС Медицински часопис.¹¹ Број издатих свезака се проређује и већи број радова се не прихвата због недовољног квалитета. Неминовне организационе промене у статусу уређивачког и редакцијског кадра нису донеле очекивана побољшања. Јасно је било да је сазрело време за храбрије искорак.

Од свог оснивања 2004. године када је публикован „нулти број“, мисија ПОНС Медицинског часописа је била „да се премости јаз незнања, или, боље рећи, недовољног знања и сазнања, да се досегне друга обала, да се буде што бољи и што кориснији, како лекарству, тако и пацијентима и заједници“.¹² Суочен с новим околностима, часопис је следио своју матичну мисију и био спреман да уз постојеће поуздане сараднике трага и за „новим знањима и новим обалама“.^{13,14} И није морао да се упуту на далек пут. У непосредној близини расла је и сазревала еснафски сродна, а академска институција,

Висока медицинска школа струковних студија у Ћуприји.¹⁵ Дуге традиције образовања медицинских сестара и техничара, с новим руководством снажне визије, енергичних дела, значајних резултата и скоро заразног ентузијазма, школа је прихватила часопис. Завод и школа су, географски, на истој, десној обали Велике Мораве, али је сада часопис и симболички укотвљен на другој, обали саме академске заједнице. Здравство, медицинско образовање и наука су сада у часопису у пуном јединству. Кадровски, организациони, материјални и што је најважније, академски ресурси школе су ПОНС Медицинском часопису на несметаном располагању. У очуваној саборности власника-издавача, изворног оснивача, научних друштава-сузидача и уређивачког тима ојачаног новим члановима, добрим делом из реда наставника и сарадника школе, нова енергија струји часописом. Са овако постављеним циљевима очекивања су велика укључујући и актуелни статус и домаће и међународне видљивости часописа.

Ближу библиографску анализу достигнућа часописа, од оснивања до данас, каква је учињена у ранијем уводнику, оставићемо за неке касније јубилеје. Овде је значајно да се помене и оно најважније. ПОНС Медицински часопис и у најновијој категоризацији задржава статус домаћег научног часописа за медицинске науке.¹⁶ Према актуелним подацима СЦИ индекса посете страницама ПОНС Медицинског часописа у овој цитатној бази су за последњих годину дана порасле за 2,4 пута, посете метаподацима радова су увећане за 1,5 пута, а преузимање целих радова је веће за 2,8 пута.¹⁷ Видљивост и доступност, публицистички квалитет, транспарентност уређивања, квалитет метаподатака и академски интегритет ПОНС Медицинског часописа су завидно оцењени. Иако се у домену интернационализације мора више радити, страницама часописа се приступа са свих континената укључујући и најудаљеније, Јужну Америку и Аустралију. Један од првих нових корака у раду часописа који се планира јесте управо образовање међународног саветодавног одбора.

Нова организација ПОНС Медицинског часописа се оцењује као модеран уређивачки у управљачки приступ, посебно у нашим приликама. Окружен новим околностима, следећи своју оснивачку мисију и визију, часопис је искорачио у нове изазове. Досадашње наслеђе и резултати, заједно са оснаженим ресурсима и освеженом организацијом су темељи очекивања за унапређењем квалитета часописа у блиској будућности. У том погледу подршка аутора, сарадника и читалаца биће неопходна, драгоцена и високо цењена.

ЛИТЕРАТУРА

1. Phillips S. The National Prescribing Service and Australian Prescriber. *Aust Prescr* 2002; 25: 26-7.
2. Margioris AN. Hormones-International Journal of Endocrinology and Metabolism: a new publisher, a step forward. *Hormones (Athens)* 2018; 17: 1-2.
3. Breivik H, Zoéga S, Nielsen CS, Hinz A. Good news in the new year - New publisher of the PubMed-indexed Scandinavian Journal of Pain. *Scand J Pain* 2018; 18: 1.
4. Maksimović J. Istorijski pregled staleškog udruživanja lekara i medicinske publicistike u Vojvodini. *Med Pregl* 2007; 60: 669-73.
5. Digitalni repozitorijum Narodne biblioteke Srbije. Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2018. (<http://repozitorijum.nb.rs>).
6. COBISS - Kooperativni online bibliografski sistem i servisi. Beograd: VBS - Centar za uzajamnu katalogizaciju Republike Srbije, 2018. (www.vbs.rs/cobiss/index-sc.html).
7. Brown C. Alleged predatory publisher buys medical journals. *CMAJ* 2016; 188: E398.
8. Arsić D, Jevtović I, Stojanović M, Pantović M. Deset godina Medicinskog časopisa PONS, Čuprija. *PONS Med Č* 2013; 10: 41-4.
9. Arsić D. Sekundarna publikacija – nova rubrika časopisa. *PONS Med Č* 2013; 10: 123.
10. Arsić D, Milovanović D, Kličković D. Postupak kod uje-da sisara i otrovnih uboda u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. *PONS Med Č* 2013; 10: 175-85.
11. Dobrić S. Domestic medical journals in the Web of Science: the main route to inclusion of Serbian medicine in the world scientific streams. *Vojnosanit Pregl* 2015; 72: 5-8.
12. Arsić D. Reč urednika. *PONS Med Č* 2004; nulti broj.
13. Arsić D, Jevtović I, Dević R i ost., ur. Zavod za zaštitu zdravlja „Pomoravlje“ Čuprija: Monografija 1954.-2004. - 50 godina u službi zdravlja. Čuprija: Zavod za zaštitu zdravlja „Pomoravlje“ Čuprija, 2004.
14. Pantović M, Ravanić D, Milovanović D. Pet godina Društva za neuronauke “Sozercanje iz Šumadije”, Kragujevac. *PONS Med Č* 2013; 10: 129.
15. Visoka medicinska škola strukovnih studija Čuprija: 1998-2008 10 godina postojanja. Čuprija: Visoka medicinska škola strukovnih studija, 2008.
16. Kategorizacija naučnih časopisa 2017. Beograd: Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, 2018. (www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2018/05/2017.pdf).
17. Bibliometrijski učinak. *PONS Medicinski časopis. SCIndeks Srpski citatni indeks*. Beograd: Centar za evaluaciju i obrazovanje u nauci (CEON), 2018. (<https://scindeks.ceon.rs/BibliometricPortrait.aspx?issn=1820-2411#>).